

*Кафедра органічної хімії Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна*

МЕДИЧНА ХІМІЯ

ВИБІР СТРАТЕГІ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА КРИТЕРІЇ
ОЦІНКИ ЯКОСТІ СТРУКТУРИ-ЛІДЕРА

Д.х.н., проф. В.В. Ліпсон

Харків - 2020

ЩО ВИСТУПАЄ РУШІЙНОЮ СИЛОЮ У СТВОРЕННІ НОВИХ ЛЗ?

Наукова (академічна) ідея - створити нову речовину або лікарську форму (ЛФ) із заздалегідь завданими властивостями

Соціальна потреба у сприянні покращанню здоров'я населення, підвищенню якості життя, зниження рівня інвалідизації та смертності

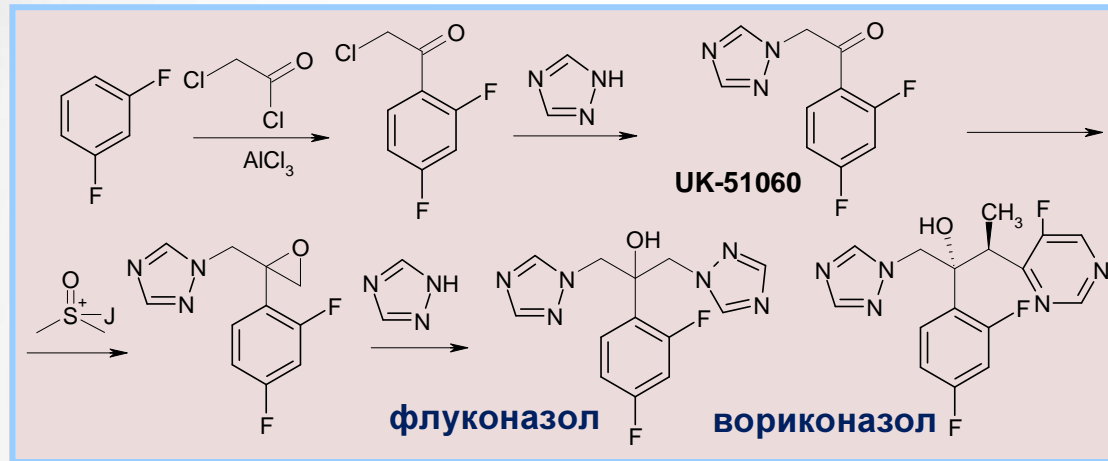
Комерційний інтерес - випустити на ринок новий продукт

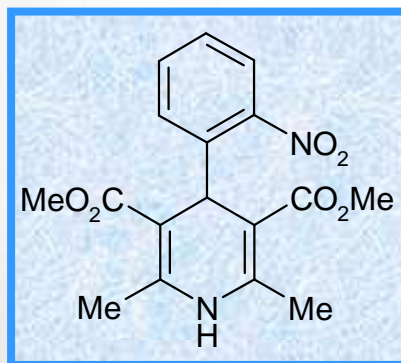
ПРИНЦИПОВО НОВИЙ ПІДХІД У ЛІКУВАННІ ХВОРОБ

3

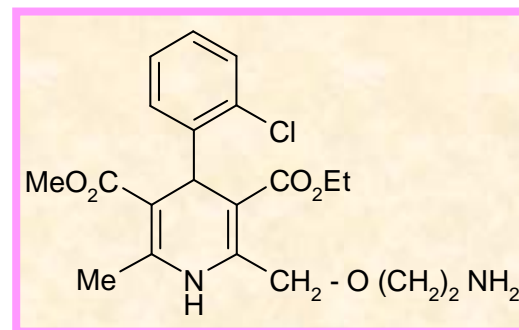
Коназоли – нова група фунгіцидних засобів для перорального застосування

Антагоністи Ca^{2+} -каналів

ніфедипін

амлодипін

ЩО РОБИТИ

4

1 Чи варто вдосконалювати клас препаратів, що вже існує?

2 Шукати принципово новий підхід до терапії?

1

Сполука-лідер відома
Вдосконалення фармакокінетичних показників
Проведення доклінічних та клінічних випробувань
Результат – нове покоління ЛЗ

2

Сполука-лідер відсутня
Скринінг широкого кола сполук *in silico*, *in vitro*, *in vivo*
Проведення доклінічних та клінічних випробувань
Результат – інноваційний ЛЗ

РЕНИН-АНГІОТЕНЗИНОВИЙ КАСКАД

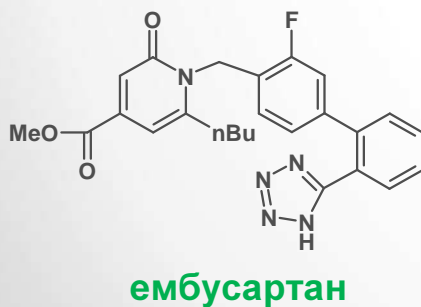
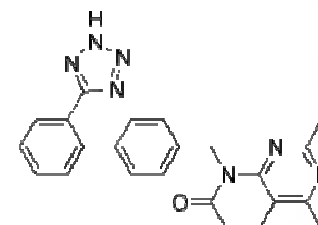
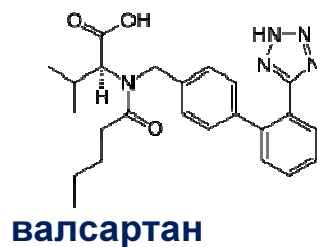
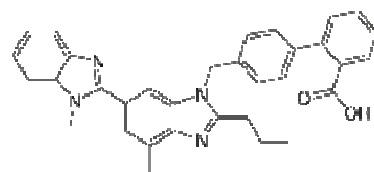
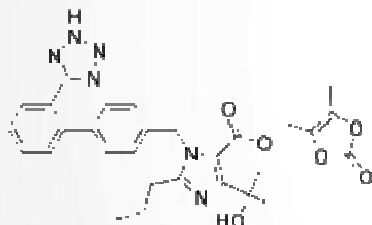
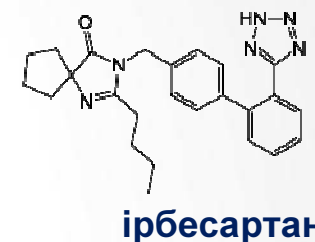
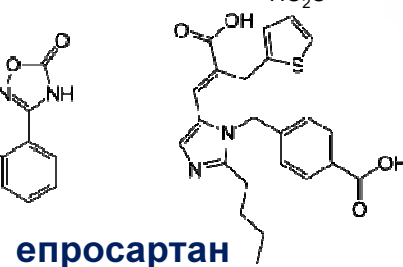
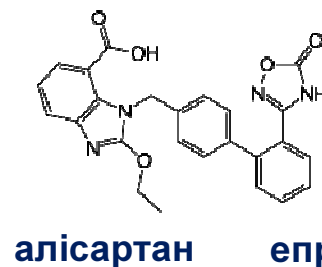
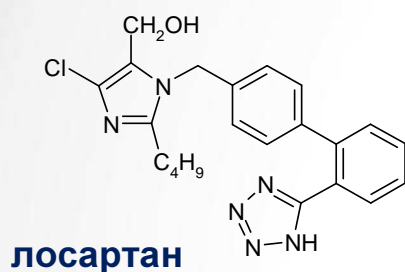
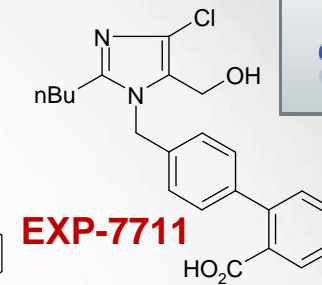
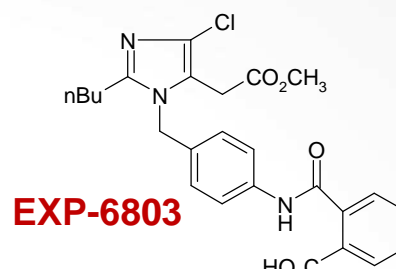
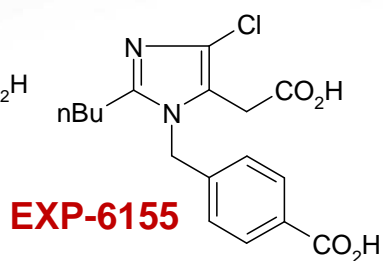
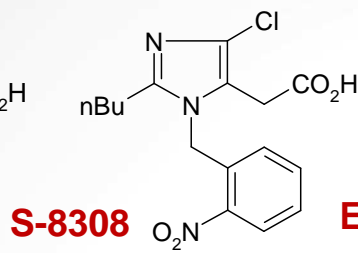
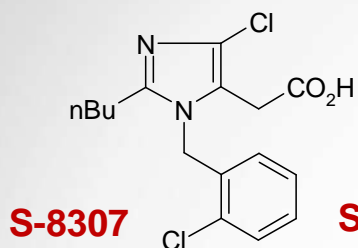

ангіотензин II (AII)
Asp-Arg-Val-Tyr-Ile-His-Pro-Phe

перший антагоніст AII - саралазин
Sar-Arg-Val-Tyr-Val-His-Pro-Ala

Антагоністи АII

6

Ключові фармакофорні фрагменти

Asp²⁹⁵ - імідазольний цикл

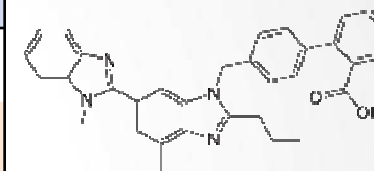
Phe³⁰¹, Phe³⁰⁰, Trp²⁵³, His²⁵⁶ - CH₂-Ph-Ph

Arg¹⁶⁷, Lys¹⁹⁹ - тетразол

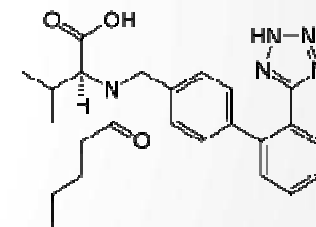
Фармакокінетичні показники деяких антагоністів AT₁-рецепторів

7

Препарат	Добова доза, мг	$t_{1/2}$ ч	fu, %	F, %	Нирковий/ печінковий CL, %	Вплив прийняття їжі
Лосартан	50-100	2	1.3	33	10/90	мінімальний
Кандесартан	4-32	9	< 1	15	60/40	відсутній
Епросартан	400-800	5	2	13	30/70	відсутній
Ірбесартан	150-300	11-15	10-5	70	1/99	відсутній
Олмесартан	10-40	14-16	1	29	40/60	відсутній
Телмісартан	40-80	24	< 1	42-58	1/99	відсутній
Валсартан	80-320	6	5	25	30/70	40-50 % зниж.

телмісартан

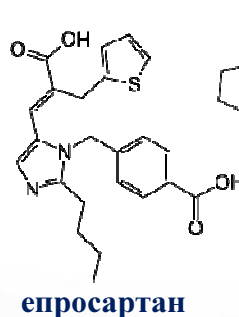
валсартан

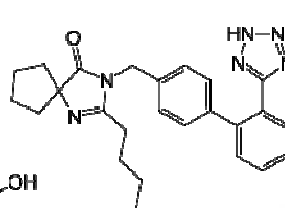
лосартан

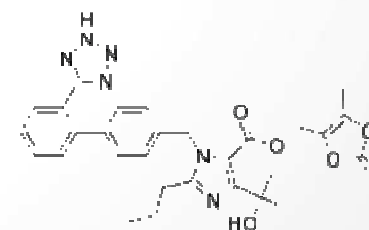
кандесартан

епросартан

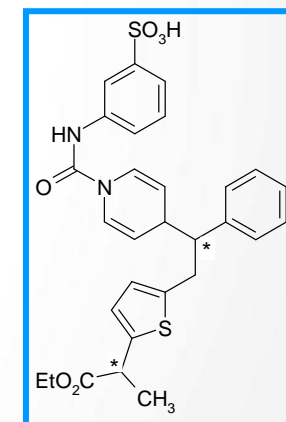
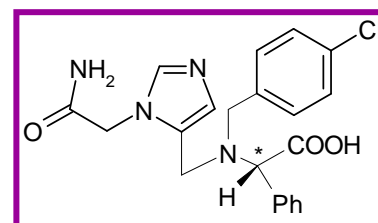
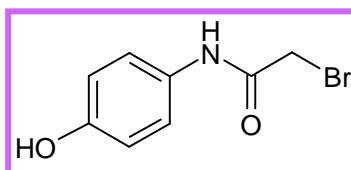
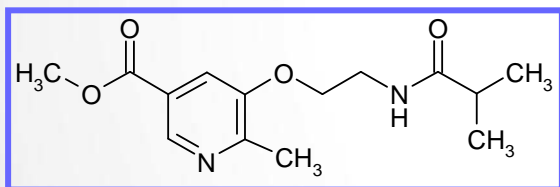
ірбесартан

олмесартан

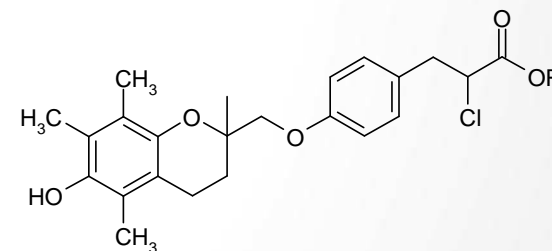
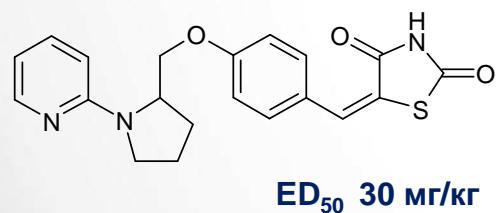
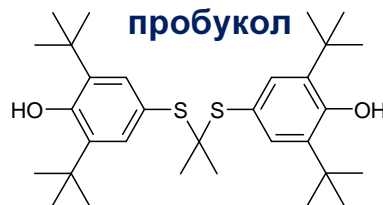
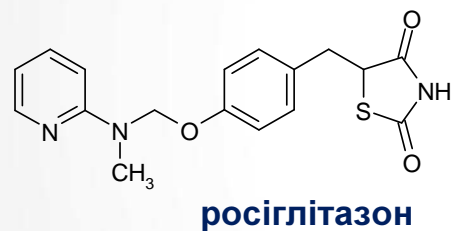
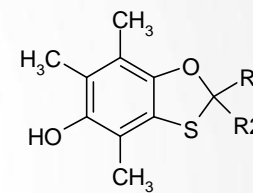
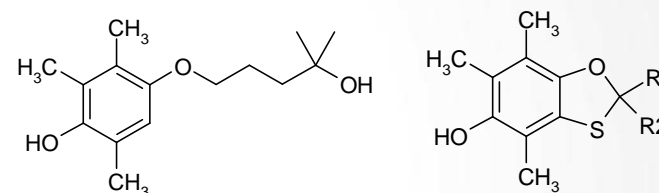
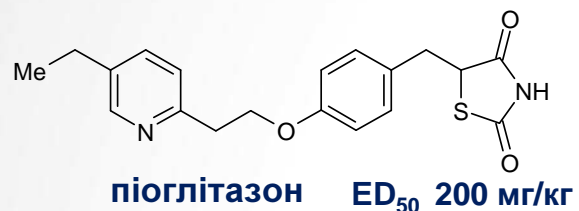
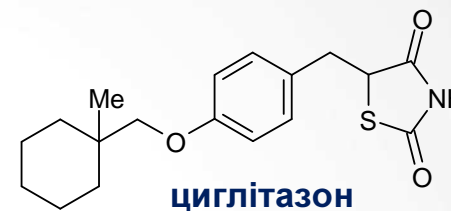
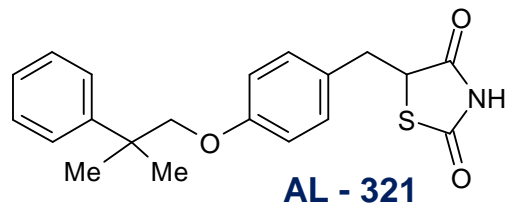
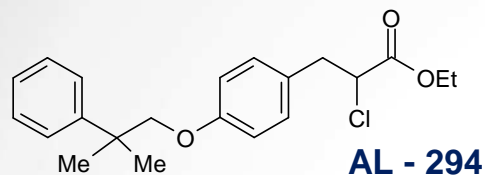
Критерії оцінки сполуки-лідера

- рівень активності і селективності дії;
- ефективність *in vivo*;
- можливість пояснення механізму дії, з тим щоб направити синтез в бік оптимізації структури;
- наявність або відсутність у молекулі груп, здатних викликати токсичний ефект;
- відповідність “правилу 3”
- наявність або відсутність подібності будови з конкуруючими сполуками (новизна структури)

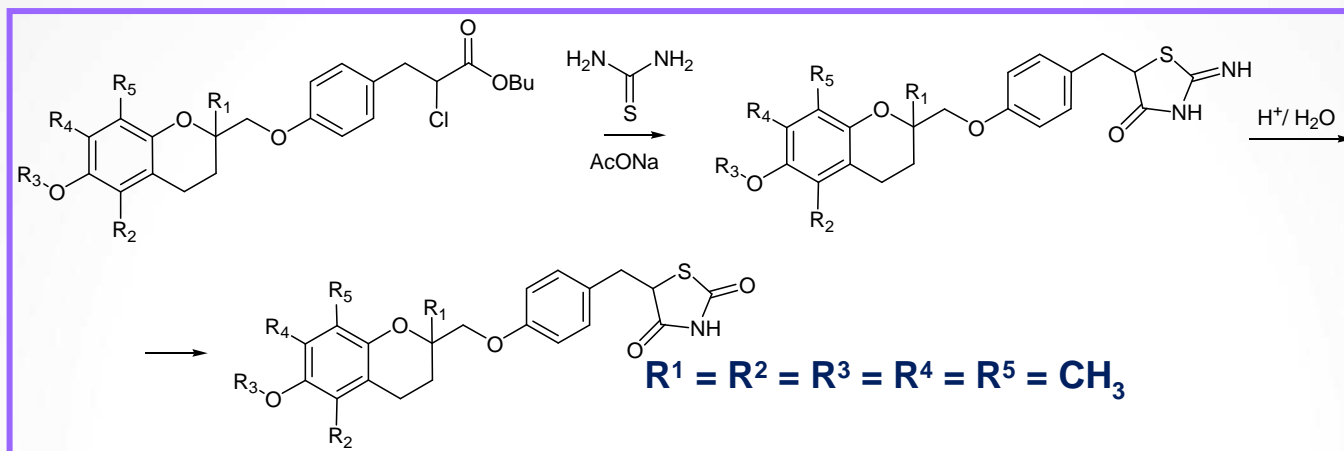

Зміна сполуки-лідера при розробці антидіабетичних засобів – агоністів *PPAR* рецепторів з групи тiazолідиніонів

ЗАГАЛЬНА СХЕМА СИНТЕЗУ ТРОГЛІТАЗОНУ

Агоністи *PPAR* рецепторів – похідні феніланіну

